

Utbildningsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Utbildningsnämnden

Datum:
2021-08-18

Diarienummer:
UBN-2021-03403

Handläggare:
Christine Kastner Johnson

Svar på nämndinitiativ om Lundellska skolan

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar

1. **att** anse initiativet besvarat med hänvisning till förvaltningens föredragning i ärendet.

Ärendet

Vid nämndens sammanträde den 24 maj 2021 lämnade Jonas Segersam (KD), Christopher Lagerqvist (M) och Olle Romlin (C) ett initiativ med förslag att utbildningsnämnden ska besluta följande:

att förvaltningen ges i uppdrag att undersöka möjligheten att Lundellska skolan i samband med en inflytt i nya lokaler ges en betydligt större storlek när det gäller elevantal.

att utbildningsnämnden görs delaktig i den strategiska utvecklingen av våra skolor, så att nämnden får kunskap om förändringar när det gäller lokalisering, namn och inriktning, särskilt när det gäller våra få gymnasieskolor.

Beredning

Ärendet har beretts i utbildningsförvaltningen.

Förslaget har inga konsekvenser sett ur barn-, jämställdhets- eller näringslivsperspektivet.

Föredragning

Skolans storlek

Förvaltningen har undersökt möjligheten att utöka Lundellska skolans lokaler i samband med flytten till nya lokaler. De nya lokalerna har möjlighet att ta emot 1 400

elever och det finns i dagsläget inte fler eller större lokaler att tillgå i byggnaden. Skolan har idag drygt 1 200 elever och räknar med att kunna ta emot 200 elever ytterligare. Förvaltningen har en pågående dialog med fastighetsägaren om lokaltillgången och utvecklingen av området.

Förvaltningen har också undersökt vad forskning och erfarenhet visar vad gäller sambandet mellan kostnadseffektivitet och kvalitetsaspekter i relation till gymnasieskolors storlek. Forskningsläget ger en begränsad vägledning avseende kostnadseffektivitet i en svensk kontext. Nedan förs därför ett resonemang som i huvudsak vilar på förvaltningens erfarenheter. När det gäller kvalitetsaspekter finns mer forskning som sammanfattas nedan.

Samband kostnadseffektivitet – skolans storlek

Det finns ett samband mellan en skolas storlek och skolans kostnadseffektivitet. Det behövs ett tillräckligt elevunderlag för att bära gemensamma resurser som bibliotek, elevhälsa, skolledning. Förvaltningens erfarenhet är att ca 1 000 elever kan bära en skolas överbyggnad utifrån de krav styrdokumenterna ställer.

Andra variabler som är betydelsefulla för en skolas kostnadsoptimering är:

- undervisningsgruppernas storlek och fyllnadsgrad
- antal paralleller inom respektive program eller inriktning
- skolans utbud av program, inriktningar och profiler
- politiska satsningar inom exempelvis idrott eller andra profileringar
- kostnaden för hyreskontrakt
- elevernas socioekonomiska bakgrund och deras stödbehov

Det som främst påverkar undervisningsgruppernas fyllnadsgrad är utbildningarnas söktryck, en populär utbildning ger en starkare elevgrupp och bättre fyllnadsgrad. Det som i sin tur påverkar skolans popularitet är exempelvis skolans kultur, ledarskap och elevsammansättning.

En nackdel med en alltför stor skola är att det kan uppstå ett behov av flera ledningsnivåer med en ökad byråkratisering och ett delegerat ekonomiskt ansvar som följd. Ytterligare en negativ följd av när flera stora skolor skapas i en kommun är vad som händer med övriga skolor i kommunen avseende möjliga skolprofileringar, mångfald med mera.

Ett exempel är situationen i Region Skåne där elever fritt kan söka skolor inom regionen vilket inneburit en koncentration av starka elever i Lunds kommunala skolor. Det har skapat en debatt kring likvärdighetsutmaningar i Lund eftersom elever från Lund inte kommer in på kommunens skolor. Ca 60 procent av de elever som går i kommunens skolor kommer från någon av de andra 33 kommunerna i Skåne. Det har även lett till en debatt om vilka konsekvenser systemet inneburit för gymnasieskolorna i övriga kommuner i Skåne.

Undervisningens kvalitet – skolans storlek

Initialt kan konstateras att redovisad forskning visar att skolors storlek kan ha betydelse för undervisningens kvalitet men att andra variabler som lärarkompetens, ledning, skolkultur och elevernas socioekonomiska bakgrund har en starkare effekt på skolresultaten.

I en större sammanställning gjord av de nederländska forskarna Luyten, Hendriks och Scheerens (2014) sammanfattas senare års forskning om "School size effects". Forskningsresultatet kan sammanfattas enligt nedan.

- Rapporterade studier visar både positiva och negativa resultat på elevers kognitiva utveckling utifrån skolans storlek. Ett flertal studier visar också på icke signifikanta resultat vad gäller kognitiv utveckling.
- Ett antal studier har visat att det finns en mer eller mindre optimal storlek på skola där elevantalet bör vara mellan 500 och 1000 elever, beroende på elevernas ålder. Färre elever än 500 eller fler elever än 1 000 är negativt för elevers prestationer. Det finns andra studier som visar att 900-1 200 elever är optimalt för elever på gymnasiet. Anledningen är att det är effektivt att låta ämneslärare planera, genomföra, reflektera och utveckla undervisningen tillsammans med andra lärare i samma ämne och att den gruppen lärare behöver vara tillräckligt stor. För yngre elever är det viktigare med trygghet och struktur vilket motiverar mindre skolor för yngre elever och större skolor för äldre elever. Denna studie visar dock att fördelen med stora skolor klingar av runt 1 200 elever.
- Storleken på skolan påverkar i större utsträckning elevers icke kognitiva förmågor så som känslan av samhörighet, trygghet, välmående och delaktighet.

Analys av data från PISA och TIMSS visar svaga positiva relationer mellan elevantal och prestationer vad gäller läsning och matematik. Här menar dock forskarna att dessa resultat är mycket preliminära och mer utförliga analyser måste göras.

Förvaltningens slutsats vad gäller skolans storlek

Utifrån ovanstående föredragning ser förvaltningen inte några omedelbara fördelar med att sträva efter större gymnasieskolor med plats för fler än 1 200 – 1 400 elever utifrån kostnadseffektivitet, kvalitetsaspekter och graden av måluppfyllelse.

Nämndens delaktighet

Gymnasieutskottet har enligt delegationsordningen i uppgift att svara för omvärldsbevakning, fördjupad kunskap och kontinuerlig bevakning av aktuella frågor inom sitt verksamhetsområde. Den strategiska utvecklingen av gymnasieskolorna behandlas kontinuerligt på gymnasieutskottets möten vilket förvaltningen menar har lett till goda och fruktbara diskussioner mellan gymnasieskolans ledning och de av nämndens ledamöter som ingår i gymnasieutskottet.

Två gånger om året behandlar nämnden utbudet för den kommunala gymnasieskolan vilket är tillfällen för information och dialog om gymnasieskolans utveckling. Vid behov kan även strategiska grupper tillsättas för specifika frågor på det sätt som nu skett vad gäller Fyrissskolan.

Ekonomiska konsekvenser

Ej aktuellt.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 18 augusti 2021
- Nämndinitiativ om Lundellska skolan

Utbildningsförvaltningen

Susana Olsson Casas
Utbildningsdirektör

NÄMNDINITIATIV LUNDELLSKA SKOLAN

Utbildningsnämnden fick i media ta del av informationen att Lundellska skolan avser att flytta in i nya lokaler vid Polacksbacken (tidigare infanteri/signal-regementsområdet). Även om det föreligger ett trepartsförhållande i lokalplaneringen mellan Kommunstyrelsen, Skolfastighetsbolaget och Utbildningsnämnden anser vi att det är UBN som bör ha förstahandskunskap om den planeringen runt olika skolors utveckling – placering, namn och inriktning. Särskilt för gymnasieskolan där olika skolor har så pass olika inriktning och verksamhet, och flera skolor dessutom har under lång tid inarbetade namn / varumärken och profil.

Vi tror att gymnasieutbildningen i Uppsala skulle kunna utvecklas väsentligt på flera olika sätt, bland annat genom större gymnasieenheter för bättre kostnadsoptimering och högre kvalitet.

Lund är ett bra exempel på detta med några få stora gymnasieskolor med hög kvalitet och låga kostnader. Lund har också skapat en gymnasieskola av hög kvalitet och attraktivitet som gör att upptagningsområdet kunna breddas.

Uppsala-Alliansen föreslår därför nämnden besluta

Att förvaltningen ges i uppdrag att undersöka möjligheten att Lundellska skolan i samband med en inflytt i nya lokaler ges en betydligt större storlek när det gäller elevantal.

Att utbildningsnämnden görs delaktig i den strategiska utvecklingen av våra skolor, så att nämnden får kunskap om förändringar när det gäller lokalisering, namn och inriktning, särskilt när det gäller våra få gymnasieskolor.

Jonas Segersam (KD)

Christopher Lagerqvist (M)

Olle Romlin (C)